

Силабус курсу
Ринкові основи банківництва

Ступінь вищої освіти – бакалавр
Спеціальність – 072 Фінанси, банківська справа, страхування
Освітньо-професійна програма - «Фінанси, банківська справа та страхування»

Рік навчання: 2, Семестр: 4

Кількість кредитів: 5 Мова викладання: українська

Керівник курсу

ППП

к.е.н., доцент **Бугель Юлія Володимирівна**

Контактна інформація

b.juliya27@ukr.net

Опис дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є базові економічні закони та форми організації економічної діяльності, що мають місце на ринку банківських послуг; економічні відносини фінансових посередників, що об'єктивно виникають між ними у процесі виробництва, розподілу, обміну і споживання фінансових ресурсів у суспільстві; моделі поведінки економічних суб'єктів, проблеми оптимізації їх діяльності в умовах обмеженості ресурсів та жорсткої конкуренції.

Банки, акумулюючи величезні обсяги грошових ресурсів та перерозподіляючи їх в економіці, сприяють забезпеченню неперервності відтворювального процесу і, як наслідок, збільшенню матеріальних і нематеріальних благ. Відтак, виникає необхідність всебічного вивчення банківництва та підготовки спеціалістів, що володіють усім арсеналом прийомів, методів і знань, які формують досвід ефективної організації банківської діяльності.

Метою викладання навчальної дисципліни «Ринкові основи банківництва» є формування системи знань про загальні основи функціонування і розвитку ринку банківських послуг та моделі поведінки на ньому фінансових посередників, господарюючих суб'єктів та домогосподарств; підготовка користувача до взаємодії з банківською установою та ефективного користування банківськими послугами.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Ринкові основи банківництва» є сформувати у майбутніх спеціалістів розуміння основних економічних явищ і процесів, що мають місце на фінансовому ринку, закласти основи економічного мислення, яке опирається на глибоке знання економічних законів та механізму їх впливу, використання передового досвіду для підвищення ефективності роботи економічних контрагентів в мінливому економічному просторі.

Структура курсу

Години (лек. / сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2/1	Тема 1. Ринкова економіка та місце банківництва у ній	Вивчити формування та еволюцію ринкових відносин. Натуральне господарство. Суть та характерні риси натурального виробництва. Товарне господарство, його суть та характерні риси. Причини та умови виникнення товарного господарства. Грошове господарство. Походження та еволюція грошей. Гроші, їх суть та функції. Історичне місце та еволюція банківської справи у розвитку ринкових відносин. Ринок, його суть і функції, умови існування та характерні ознаки. Структура та інфраструктура ринку.	Тести, питання
2/1	Тема 2. Суть та види банківських продуктів та послуг	Засвоїти поняття банк як головна складова фінансово-кредитної системи. Суть і види банків, їх функції у ринковій економіці. Поняття банківського продукту, банківської послуги та банківської операції. Класифікація банківських продуктів та послуг. особливості користування ними. Продуктова політика банку. Взаємовідносини банків із суб'єктами ринку: кредити, депозит. Поняття, види та характеристика банківських платіжних карток. Банківські платіжні системи. Система дистанційного банківського обслуговування. Інтерактивне банківське обслуговування.	тести питання
2/1	Тема 3. Поняття і структура ринку банківських послуг	Розуміти поняття ринку банківських послуг, сфера його функціонування та особливості. Типи ринків банківських послуг. Види та місткість ринку банківських послуг. Сегментація ринку банківських послуг: поняття, види, необхідність. Географічний, психологічний і демографічний підходи до сегментації ринку банківських послуг. «Провали» ринку та необхідність державного регулювання. Особливості державного регулювання ринку банківських послуг.	Тести, питання

2/1	Тема 4. Поняття і рівні банківської конкуренції.	Засвоїти, що таке конкуренція, її типи, види і форми. Конкурентні відносини в економічних системах. Аналіз банківського ринку та визначення конкурентної позиції банку. Сутність і види конкуренції на банківському ринку. Специфічні особливості конкуренції в банківській сфері.	тести питання
4/2	Тема 5. Сучасні тенденції на ринку банківських послуг в Україні	Ознайомитися із Еволюція банківської системи в Україні. Структура національного ринку банківських послуг. Вплив кризових явищ економіки на сучасний стан фінансового ринку. Глобалізаційні процеси на ринку банківських послуг України.	тести, питання
4/2	Тема 6. Інструменти дослідження ринку банківських продуктів та послуг	Вивчити стрижневі поняття дослідження стану ринку банківських послуг. Поняття, необхідність та основні завдання дослідження економічної кон'юнктури. Особливості вивчення кон'юнктури ринку послуг. Ринок банківських послуг як об'єкт кон'юнктурних досліджень. Фактори, що визначають кон'юнктуру ринку банківських послуг. Кон'юнктурні показники і методи дослідження кон'юнктури ринку банківських послуг. Організація досліджень кон'юнктури, оцінювання потенціалу та основних пропорцій ринку банківських продуктів та послуг.	Тести, питання
4/2	Тема 7. Оцінка конкурентного середовища банку	Ознайомитися з конкурентними відносинами в економічних системах. Аналіз банківського ринку та визначення конкурентної позиції банку. Аналіз конкурентоспроможності, її конкурентних переваг; оцінка конкурентної спроможності банку. Фактори конкурентоспроможності банку. Прямі і непрямі конкуренти банку та їх виявлення. Інструменти аналізу конкурентів банку. Конкуренти банку серед небанківських установ і їх особливості.	Тести, питання
4/2	Тема 8. Аналіз поведінки споживачів ринку банківських послуг. Основи поведінкової економіки	Опанувати основи поведінкової економіки. Як емоції впливають на економічні рішення. Поведінка покупців на ринку банківських послуг. Моделювання поведінки клієнтів у банках. Мотивація клієнтів на ринку банківських послуг. Сучасні тренди поведінки споживачів послуг на фінансовому ринку. Побудова довіри населення до фінансового сектору. Захист прав споживачів фінансових послуг. Фінансова обізнаність користувачів послуг на фінансовому ринку. Вплив поведінки клієнтів банку на процеси ціноутворення	Тести, питання

4/1	Тема 9. Основи просування банківських продуктів і комунікаційна політика на ринку банківських послуг	Вивчити сутність збутової політики банківської установи. Систему просування продуктів комерційних банків України та її вплив на клієнтів. Споживчі переваги різних видів реклами, перспективність Інтернету як засобу поширення реклами на ринках банківських продуктів у сфері реалізації персоналізованого маркетингу та маркетингу у режимі реального часу. Комунікаційна політика банку, її зміст та інструментарій її реалізації. Вдосконалення складових комунікаційної політики банків в умовах економічної кризи. Механізм вибору зони дії банку, який передбачає методики оцінки потенціалу зростання клієнтської бази банку, привабливості для потенційних позичальників нової точки збуту продуктів. Напрями впровадження клієнтоорієнтованого підходу та новітні інструменти маркетингових комунікацій банків. Digital–маркетинг.	Тести, питання
4/1	Тема 10. Оцінка ефективності роботи банків на ринку і вибір банківської установи для співпраці	Засвоїти, що таке економічна сутність фінансової стійкості банків, фактори впливу на неї, способи її забезпечення. Формування рейтингів банківських установ з точки зору фінансової стійкості на ринку фінансових послуг; визначення місця банку серед інших банків, SWOT-аналіз банку, оцінка «слабких» та «сильних» сторін, можливостей та загроз кредитної установи; оцінка банків клієнтами – підприємствами і населенням, інвесторами для прийняття рішень стосовно співпраці з тією чи іншою банківською установою; - міжнародна оцінка надійності та стабільності з метою налагодження контактів і надання рейтингу банківській системі країни загалом. Системи моніторингу фінансового стану банків у світовій практиці. Показники ефективності діяльності банківської установи.	Тести, питання, задачі

Рекомендовані джерела інформації:

1. Банківська система: навчальний посібник / [Ситник Н.С., Стасишин А.В., Блащук-Девяткіна Н.З., Петик Л.О.] ; за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2020. 580 с
2. Банківська справа: навчальний посібник / Т. Б. Стечишин, О. Л. Малахова. Тернопіль: ТНЕУ, 2018.
3. Гроші та кредит : підручник / за ред. д.е.н., проф. О. В. Дзюблюка. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 892 с.
4. Бугель Ю. В. Особливості управління кредитним портфелем банківських установ в умовах війни. Економічний аналіз. 2024, Том 34. № 3. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa>
5. Бугель Ю. В. Концепційні засади управління капіталом в системі забезпечення стійкості банків. Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences, 326 (1), 458-463. URL: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-326-73>
6. Бугель Ю., Лопатовський В. Напрями удосконалення механізму управління фінансовою стійкістю банків. Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences, 2024, 332(4), 373-378. URL: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-332-57>.
7. Вавдіюк Н. С., Корецька Н. І. Банківське регулювання та нагляд : навч. посібн. Луцьк : ІВВ Луцького НТУ, 2018. 336 с.
8. Довгань Ж.М. Менеджмент у банку: підруч. Тернопіль: Економічна думка, 2017. 512 с.
9. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 р. № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
10. Про національний банк України : закон України № 679-XIV від 20.05.1999 р., із змінами, внесеними 01.07.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>
11. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні : затв. Постановою Правління НБУ від 28.08.2001 р. № 368. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text>
12. Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи: затв. Постановою Правління НБУ від 17.09.2015 р. № 615. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.
13. Зверук Л. А., Дідковська Ю. С. Концептуальні основи організації системи ризик-менеджменту в банках. Бізнес Інформ. 2020. №9. С. 238–245. URL: https://www.businessinform.net/article/?year=2020&abstract=2020_9_0_238_245
14. Коваль Я.С. Механізми державного регулювання антикризовим управлінням економічною безпекою банківських установ України: монографія. Київ: ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК». 2020. 200 с.
15. Ковальова О. М. Ідентифікація кваліфікуючих факторів впливу в контексті управління фінансовою стійкістю комерційного банку. Бізнес Інформ. 2021. №7. С. 212–221. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-7-212-221>
16. Методика розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні: затв. Постановою Правління НБУ від 02.06.2009 р. № 315. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.
17. Неізнана О.В., Григорук А.А., Литвин Л.М. Сучасні інструменти

підтримки фінансової стійкості України в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство. 2022. Вип. 39. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-62>

18. Положення про організація системи управління ризиками в банках України та банківських групах: Постанова Національного банку України; від 11.06.2018 № 64. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.

19. Постанова Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями» від 30.06.2016 р. № 351. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16>

20. Примостка Л.О. Управління банківськими ризиками: підручник / Л. О. Примостка, І. В. Краснова, В. В. Лавренюк та ін. Київ : КНЕУ, 2018. 535 с.

21. Рисін В. В., Біда А. П. Фінансова стійкість банку: чинники та особливості забезпечення. Ефективна економіка. 2021. № 3. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.3.1

22. Фінансова стабільність. Національний банк України: офіційний сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/stability> 22. 2022 Global Outlook for Banking and Financial Markets. URL: <https://www.ibm.com/downloads/cas/5DEMLZBL>

23. Bank Management System. 2017. 102 p. URL: <https://fiscal.treasury.gov/files/bms/bms1-2-fi-userguide.pdf>

24. Banking and capital markets. URL: <https://www.pwchk.com/en/industries/financialservices/banking-and-capital-markets.html>

25. Basel III: Finalising post-crisis reforms. December 2017. Available at: <https://www.bis.org/bcbs/publ/d424.pdf>

26. Basel Committee on Banking Supervision. Global systemically important banks: assessment methodology and the additional loss absorbency requirement. July 2013. Available at: <http://www.bis.org/publ/bcbs255.htm>

27. BIS international banking statistics and global liquidity indicators at end-June 2022. URL: <https://www.bis.org/statistics/rppb2210.htm>

28. Corporate banking operations trends to look out for in 2022. URL: <https://thecfo.io/2021/12/16/corporate-banking-operations-trends-to-look-out-for-in-2022/>

Політика оцінювання

У процесі вивчення дисципліни «Ринкові основи банківництва» використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: поточне опитування, тестування; презентації результатів виконаних завдань; оцінювання результатів модульної контрольної роботи; оцінювання комплексного практичного індивідуального завдання; оцінювання результатів самостійної роботи студентів; наукова дискусія; інші види індивідуальних і групових завдань.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-20 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Ринкові основи банківництва» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2 (ректорська контрольна робота)	Заліковий модуль (залік) (підсумкова оцінка за КПЗ)
30%	40%	30%
1. Усне опитування під час занять (5 тем по 10 балів = 50 балів). 2. Письмова робота 50 балів	1. Усне опитування під час занять (5 тем по 10 балів = 50 балів). 2. Письмова робота 50 балів	1. Написання КПЗ, яке включає: підготування доповіді-презентації = 60 балів 2. Захист КПЗ = 20 балів 3. Оцінка за тренінг = 20 балів

Шкала оцінювання:

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)